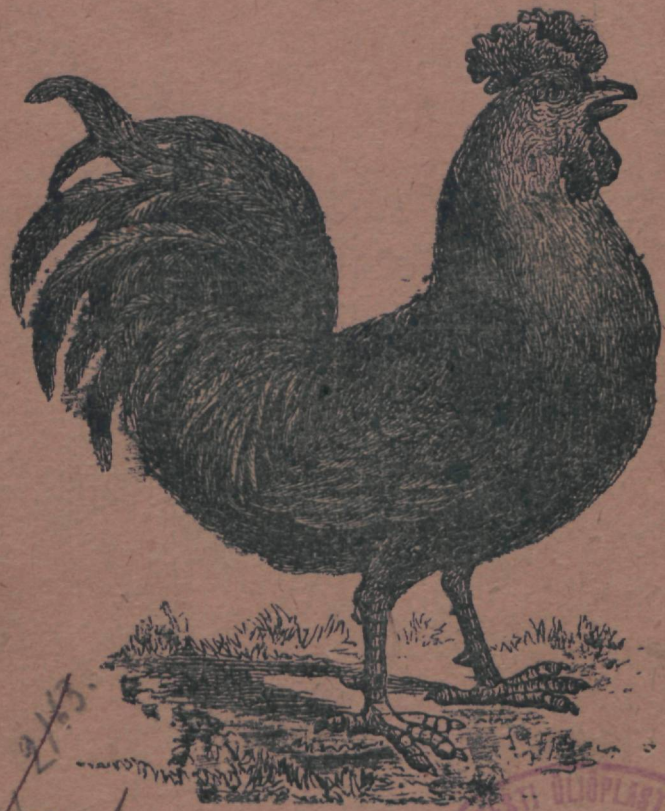

38672.
3806
38182.

ABD-raamat.

11/11, 21/11.
22/11.

Ratwerek, 1897.

Trükitud Nikolai Erna raamatukaupluse kuluiga.

T. 3806.

A b i t s.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

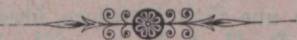
54291

—♦♦—
Tähestik.

A b d e g h i j k l m n o
p r s s t u w ä ö ü

A B D E G H I J K
L M N O P R S T
U W Ä Ö Ü

Rakveres, 1897.

Trükitud Nikolai Erna kulu ja kirjadega.

Эстляндская Евангелическо-Лютеранская Консисторія симъ удостовѣряетъ, что къ печатанію этой книги со стороны сей Консисторіи препятствій не имѣется. —

Въ Ревель, вышгородъ 14 Октября 1897 г.

Ассесоръ Э. Графъ Игелстромъ.

№ 1442.

За Секретаря Ад. Келеръ.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 25 Октября 1897 года.

Везенбергъ, тип. Н. Эрн.

Sõnakene jeletuseks.

Siin astub uus aabitsa raamat rahva jekka, mis teistest mõnes tükis isefugusem on. Nagu teada, õpetati wana wiisi järele lapsele enne tähe nimi kätte, pärast aga tähe heal; siis weeriti ja forutati üksikuid, ilma mõtteta silpiid; wiimaks hakati sõnu kokku seadma. See on üks igaw ja lapse wainu wäsitaw töd.— Loomulik lugema õpetamise wiis on aga see, kus lapsele kõige pealt tähe heal kätte õpetakse, pärast wast tähe nimi. Ka peab õpetus, niipalju kui võimalik, näitlik olema. Selleks on jündsad pildid tarwis.

Käes olewast aabitsast on üksikute jilpide weerimine koguni wälja jäänud. Lugemise tükkide ette on pildid seatud. Pildi nime tunneb laps, ta peale waadates, kohe ära; see nimi on ka pildi alla pandud. Siit õpitakse sõnas ette tulewad healikud tundma: pärast healikute nimed j. o. tähed, peale selle korratakse tüki hakatuses üksikud healikud weel läbi; nüüd tuleb sõnade tofku lugemine, efiteks jilpiji lahutades, pärast koos lugedes. Nõnda wõib laps juba efitese kolme tähe kätte õppimise järele sõnu kokku lugeda.

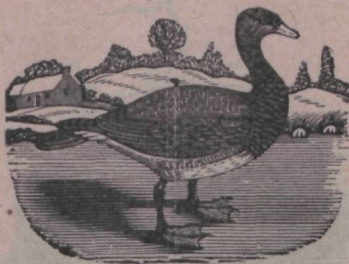
Jga uus pilt toob uue sõna ja sellega ühes uued healikud ette.—

Kirjutamise õpetus käigu lugemisega käsi käes.

Õppimine selles aabitsas hakkab 3 lehekülje pealt. Weikesed ja juured tähed on ainult aabitsa kaunistamiseks ette otsa pandud. Sellepärast oleks lapse mõistuse nürimine, kui kohe kõige tähestiku õpetamisega peale hakataks.

Aabitsa kokkuseadja.

a

a

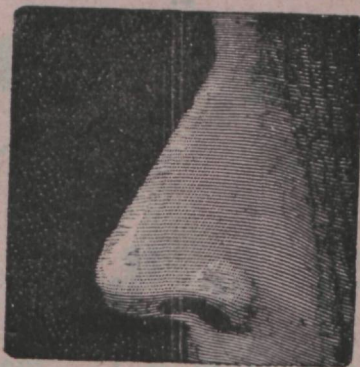
a

n

i

*a**n**i*

n

n

n

i

n

a

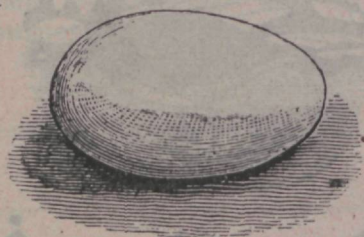
*n**i**n**a*

a n i a=ni, n i n a ni=na,

nina, ani.

nina, ani.

m

m

u

u

m u n a

2.

m

m

u

u

u m a u u i m u

m u n a mu = na, m i n u mi = nu,

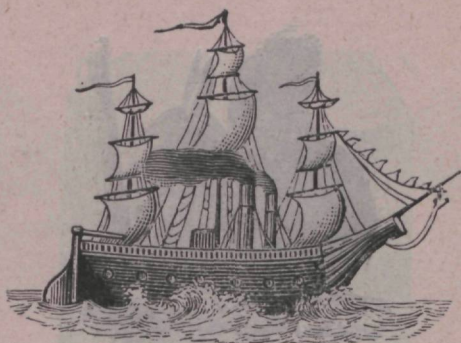
u i m i ni = mi, ani mu = na,

ani muna.

ani muna.

l

l

w

w

l a e w

3.

l

l

e

e

w

w

l w a u l m e i

l a e w laew, l u m i lu=mi l i n a

li=na, n a l i na=li, w i l i wi=li,

e m a ema, laewa nina, neli lina.

laewa nina.

laewa nina.

o

r

o r a w

4.

o

r

a

i

o e r b o w r o

o r i o = ri, o r a w o = raw, m e r i
 me = ri, w a r i wa = ri, m a r u ma = ru,
 ori on wana, merel on maru, laetw on merel.

meri on marune.

meri on marune.

p

b

r e b a n e

5.

p

b

p

b

a b o p r b p w

r e b a n e re = ba = ne, u b a u = ba,

l u b i l u = bi, a b i abi, p a b e r

pa = ber, pumane mari, nobe rebane.

rebane on fawal.

rebane on kawal.

king

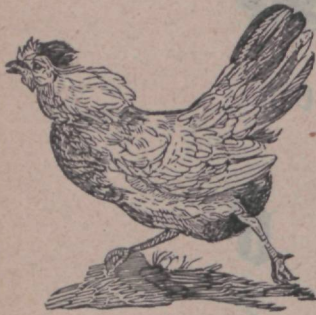
f

g

6.

ronk

fa-na

f

g

h

g

u

o

a

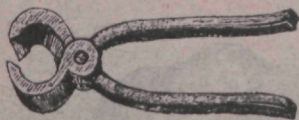
g

e

f i n g king, w a n g wang, o r g
 org, o r k ork, l i n k link, l a g i
 lagi, r o n k ronk, r o n g rong, lagi
 on walge, king on weike.

weike king.

weike king.

t a n g i d

l i n d

7.

t

d

t

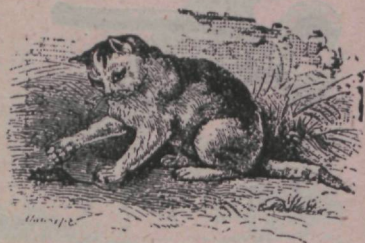
d

o t e d f t g d

t a n g i d tan = gid, l i n d lind, l i n t
 lint, p a d a pa = da, a e d aed, a i t
 ait, l i n d lendab, p a d a on tuline, m a d a l aed.

tifud annawad tuld.

tikud annawad tuld.

8.

kass

ka-su-kas

k

s

k

s

u a t k o d r w

k a i kai, k u l g sulg, k a k s kass,

w a r e s wa-res, k i l d fild, k u i on

joe, kass magab akna peal, pois läks metsa,

kasukat kantakse talwel.

kass mängib hiirega.*kass mängib hiirega.*

j a h t

h o = b u = n e

9.

j

h

j

h

a j e h i s h f

j a h t jaht, j a h u ja=hu, r o h t
 roht, h o b u ho=bu, h u n t hunt,
 h a r a k a s ha-ra-kaš, hobu hirnub rehe
 all, harakaš on aia otšaš, kütt lašeb lindu.

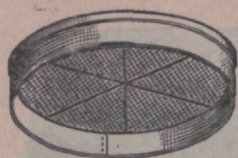
jaht on metsas.

jaht on metsas.

w ä h k

ä

s ö e l

ö

k o e r

o

10.

ä

ö

ö

ü

ä

ö

ö

ü

a ä o ö u ü j h

w ä h k wäht, s ö e l söel, k o e r

koer, m ä g i mä-gi, ö i s öis, k ö r s

körs, p ö i d pöid, k ü n a kü-na,

m ü r a mü-ra, r ä i m elab meres, ö i s öitseb

aias. Minni läks. Peeter laulab.

mägi on kõrge.

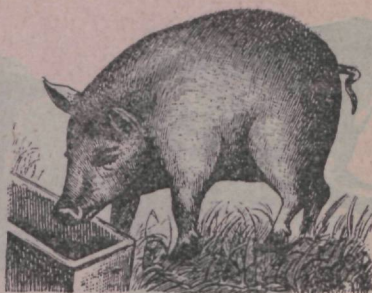
mägi on kõrge.

öötkull

ö

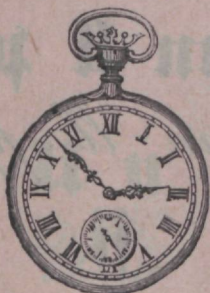
11.

si

siiga sööb küna seeft

u

uur

aa ee oo ii uu

aa ee oo ii uu

ää õõ öö üü

raam, kaas, saag, keel, meel, weel, soo, loof,
toop, piir, liiw, siil, tuul, kuub, suur, äär,
säär, tääk, töö, söök, nõör, röösk, rööm, müür,
hüüd, saa-gi-ma, put-ru keet-ma, lootus on hea.

piim on maitsev.

piim on maitsev.

konn

kull

lammas

12.

lamba rauad

mm m ll pp

mm nn ll pp

rr

ff

tt

ss

si

st

*rr**kk**tt**ss**si**st*

tamm, pomm, lammas, konn, linn, finnas,
 lill, tall, kullid, lipp, kapp, sepp, wurr, war-
 ras, warrud, wakk, luff, teff, koff, latt, rott,
 fass, loss, us=sid, püs=sid, tas=sid, lammasst
 niidetasse, kütt lasseb püssi, pane uks luffu.

sepp taob randa.

sepp taob randa.

Westwesti.

Marja korw.

13.

U u W w O o

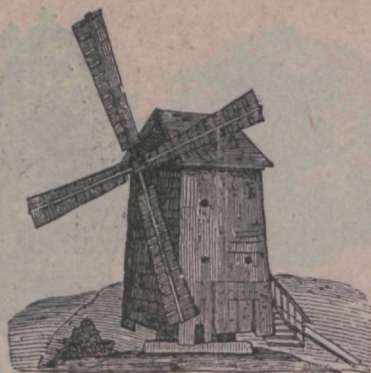
U u W w O o

Nur käib. Uba õitseb. Uks on lahti. Wili
 kaswab. Wokk wurab. Wares waagub. Wõru
 ja Walga on linnade nimed. Onu on haige.
 Draw hüppab metsas. Drg on sügaw. Olga,
 Otto ja Oskar on inimeste nimed.

Maasikas õitseb.

Maasikas õitseb.

t

w

Tuule westki.

14.

N a

M m

N n

A a

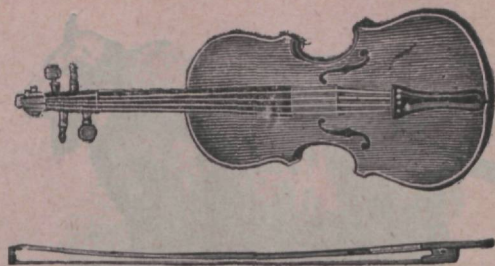
M m

N n

Anna loeb. Nadu mängib. När on teraw.
 Muht on walus. Mesi on magus. Muri
 on furi. Nuga on teraw. Niit on peenike.
 Kes suud ja keelt hoiab, see hoiab hinge
 ahastuse eest. Nra tee kurja kellelegile.

Auusta oma isa ja ema.

Auusta oma isa ja ema.

Viinul.

15.

Ü ü Š š Ä ä E e
 Ü ü Š š Ä ä E e

Üür on odaw. Üks tee, faks asja. Šde
 on hea. Špetus teeb targaks. Šhtu on
 käes. Ämber on kaewus. Ämblik koob
 wõrku. Ema söödad last. Gesel weab
 koormat. Git läks linna, toob sealt saia.

Enne mõtle, siis ütle.

Enne mõtle, siis ütle.

R i t s.

16.

Rits läks kiideldes mäele,

Hunt läks hoobeldes järele:

„Tule mulle, kitskene!

Ma teen uued ummiskingad,

Alla absatid punased,

Peale siun siidiriimad“.

—
Sind aga laulis lepikusja:

„Ara usu, kitskene,

Ara usu hundi juttu!

Hundil on need hullud jutud,

Karul on kõned kavalad.

Oma naht on ummiskingad,

Beri alla absatimed,

Sooled peale siidiriimad“.

Hunt.

17.

S i j

K k

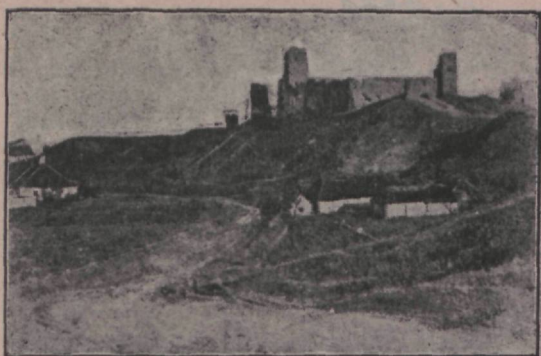
S h

*S i j**K k**S h*

Zufu käib koolis. Jaan on kodu. Inimene
 teeb tööd. Kägu kufub. Koer haugub. Kala
 elab wees. Hobune hirnub. Hunt on kiskja
 loom. Härg künnab maad.

Kuidas töö, nõnda palk.

Kuidas töö, nõnda palk.

Ratwere wallimäe waremed.

18.

T t

P p

R r

T t

P p

R r

Tuul puhub. Taim kaswab. Tee on hea.

Tamm on kõrge. Päike paistab. Palk on

pikk. Beeter on paha pois. Nufis õitseb.

Ratas weereb. Rebane on kaval loom.

Paranda kui paras aeg.

Paranda kui paras aeg.

Luik.

19.

S s

Q I

S s

L l

Sääsk lendab. Saun on soe. Sai on walge.
 Süsi on must. Luik on wee lind. Lapsed
 jooksewad õues. Linnud laulawad rõõmsast.

20.

B b

D d

G g

B b

D d

G g

Berlin ja Basel on linna nimed. Donn ja
 Düüna on Wenemaa jõed. Goldingen on
 Nuuramaa linn. Bruno, Georg ja Dawid
 on inimese nimed.

21.

A a B b D d E e G g

A a B b D d E e G g

H h I i J j K k L l

H h I i J j K k L l

M m N n O o P p R r

M m N n O o P p R r

S s T t U u W w

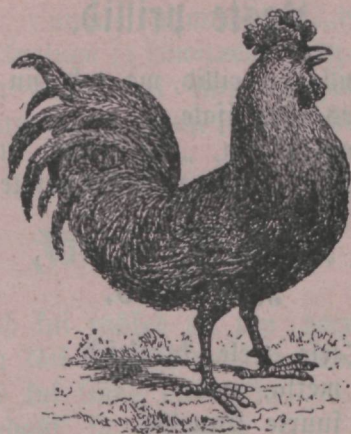
S s T t U u W w

Ä ä Ö ö Ü ü

Ä ä Ö ö Ü ü

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ruff,

Rufefe, kufefe!

Sa kuldane harjake!

Miks nii wara üles ärfad,

Miks nii waljuste ja laulad,

Zuful une ära ajad?

Muus poisj.

Sulase Mardi poeg leidis ruki kõrrealt ilusa walge peaga nua. Wahtis ja sihtis teda nagu uut asja kunagi. „Kelle see nuga ometi peaks olema?“ Küsis ta mitu puhku ise eneses. „Ah, ah, nüüd ma tean! See on teise talu Endu nuga. Wiin ta kohe ära. Mina teda enese käes ei pea!“

Wiis ka nua ära. — Endu ema kiitis auujat poisji ning kinkis talle Endu wana nua pealegi weel.

Laste prillid.

„Jsa, osta mulle ka prillid, ma tahaksin nagu sinagi raamatut lugeda,“ ütles poeg isale.

„Hea küll,“ vastas isa, „ma tahan sulle prillid osta, kuid aga laste-prillid“ . . . ja ta ostis pojale aabitfa . . .

Kurekesed.

Teele, teele, kurekesed,
 Üle metsa, maa,
 Üle suurte linnade,
 Üle mere ka!
 Ikka ikka, lõuna poole,
 Kus Egipti maa!

Kui siis jälle meie rajad
 Kuulwad teie healt,
 Siis on pakjud lume-mäed
 Lõpnuvad süit ja sealt;
 Dooge meil üks lille-aed
 Pika reisi pealt!

Laiß ja wirt.

„Täna tahan mina mängida, homme õppida“, ütles
 laiß laps.—

„Täna tahan mina õppida, homme mängida,“ räägib
 wirt laps.

Linnu pesake.

Lapsed oliwad metsas marjul. Nad leidsiwad pöesa alt linnu pesa. Pesas asusiwad weikesed linnu-pojakesed. Lapsed wõtsiwad nad sealt wälja ja wiisiwad koju. — Kui isa jeda nägi, ütles ta: „Lapsed see ei ole mitte hea, et teie linnu

pesad ära lõhute. Vinnud on meie heategijad. Nad rõõmustavad meid oma lauluga ja hävitavad kahjulikka putukaid". . .
 Kastel oli häbi ja hale meel linnu pojakeste pärast. Nad wiisivad neid ruttu metsa tagasi ja seadsivad tasakeste pesasse.

Jänesje õhtamine.

Oh kui raskest on mu päewad!
 Seda kõik mu wennad näewad.
 Mind kui lindu püüetakse,
 Sagedast' ka müüetakse.
 Täna sai mind jäager näha,
 Püüdis mulle tüli teha;
 ütles: „Hurdad, minge sinna!
 Jänes kargab sinna tänna;
 Nahk ja pea saab teile antud,
 Piha, see saab mõisa kantud!“ —
 Kui ma kuulsin seda juttu,
 Kargasin siis õige ruttu;
 Tahtsin end küll ära peita,
 Koerad hoopis kaugel jätta.
 Siiski nad mind kinni wõtsid,
 Jäägri juure jälle tõtsid. —
 Kui mind jäägri juure toodi,
 Sadulasse warsti poodi;
 Wiidi mõisa herra ette;
 Pärast anti koka kätte. —
 Küll ma koka palusin,
 Haledaste hulusin.
 „Armas kock, sa raswamokk!
 Jääger on nii loll' kui sokk!
 Wõiks ta hurdad hulluks jääda,
 Rahwas teda wälja naerda!
 Ma ei ole paha teind, —
 Drasel küll olen käind,

Haama ofsi närinud,
 Metša nõnda harinud.

Wiimaks sündis suurem häda,
 Sest et kofk ei kuulnud seda;
 Poos mind üles warna otsa,
 Naha, see ta wiskas metša.
 Kui ta minu nahka nülgis
 Tuhat tulist wälja sülgis.
 Pärast prae warda pani,
 Rüpsetas mind nii kui ani.
 Pani tina-waagna peale;
 Kuulsin ford weel jäägri heale:
 „Jänes laua peale tooge,
 Slut tema terwiks jooge!“

Hea laps.

Jaan sai onu käest kolm kopikat kingituseks. Ta läks pagari juure selle eest saia ostma. Tee ääres uägi ta aga waest kerjajat. Jaan mõtles: „kõht ei ole mull praegu tühi, nõnda ei ole saia tarwisgi; annan parem selle raha waesele! Kuidas mõtles, nõnda ka tegi: pistis waesele raha tüki pihku ja ise jooksis koju.

Kõlwatu jeltšimees.

„Kusti anna mulle pliiatsit,“ ütles Beta oma seitšimehele.
 „Minu pliiats ei ole mitte sinu tarwis,“ wastas Kusti.
 „Kusti kas sa ei taha mitte pähklid?“ ütles Beta uueste.
 „Anna ruttu,“ wastas nüüd Kusti. Kes oli kõlwatu?

Waidlus.

Uehm, hobu ja koer waidlesiwad korra isekeskis, kes neist peremehele kõige armsam peaks olema.

„Mina, ütles hobu; ma künnan talle maad, wean metfast puid; sõidutan teda igale poole; ilma minuta oleks ta kadunud.“

„Mitte jina hobu, ei ole peremehele kõige armsam, waid mina, ütles lehm; mina toidan kõike tema peret oma piimaga.“

„Mitte teie kumbgi, waid mina olen peremehele kõige armsam,“ ütles wiimaks koer; mina hoian ja kaitzen tema wara. Peremees kuulas seda waidlust ise pealt; ta ütles: „Jätke tühja waidlemist; teie olete kõik mulle tarwilised, iga üks omas kohas, jellepärast olete ka kõik mulle ühe-armsad“.

Murelane (sipelgas).

Mis ja magad mehikene,
Lamed laiska lõuneeni!
Uni ei anna uuta kuube,
Magamine maani särki;
Mine wälja waatamaie,
Kaasikusse katsumaie,
Kuidas tööda tehtanesja
Kiudas ollaks orjamasja!

Murelane muudest eesja,
Teistest targem teupoisji.
Murelane meistri meesi
Pikka teeda tegemasja,
Suurta silda seadimasja
Seal tema weab wilja wakka,
Kannab kodu kottisida.—

Asjata küsimine.

Külamees läks heina koormaga. Teine tuli talle wastu ja küsis: „Mis full peal on, naaber?“—

„Puud,“ wastas esimene.

— Kuidas puud, full on ju heinad peal?

— „Kui sa näed, et heinad, mis tarwis ja siis weel küsid.“

„Jah tõeste, mis tarwis ma ilma aegu küsisin,“ mõtles mees ja läks kufalt sügades edasi.

Mitu.

Mitu oli juba seitse aastat wana. Ta ei mõistnud weel lugeda ega kirjutada. Isa tõi talle sügisel uue aabitša. Sealtpidi ta nüüd lugemist ja kirjutamist õppima. Küll oli see efiotsja raske! Aga wiimaks hakkas ometi minema. Ta sai talwega aabitša täieste läbi. Rewadel kui kooli katsuti, läks ka Mitu teiste weikeste lastega koolimajasse. Ta luges heaste, sai kiita ja kingitusjeks ilusa pildiraamatu.

Hommit.

Õõ on möõda läinud. Päike tõuseb metsja tagant üles. Raste läigib põllu ja heinamaa peal. Inimesed tõusewad magamast üles; nad lähewad iga üks oma tööle. Kari tõttab trapi ja kella helinal karjamaale. Linnud laulawad, lilled õitšewad, ilm on nii soe ja selge.

Hommitu laul.

Nüüd möõda läinud pime õõ,
See, Isfand, on su armu töö,
Et kahju jäi must kaugele
Ja jälle paistab päewake.

Õhtu.

Päike weereb alla; õhtu on käes. Õht lähneb jahedamaks, rohi on juba kasteft märg. Sääsed lendawad, linnud laulawad oma õhtu-lugu. Töö rahwas ja kari ruttawad koju tagasi. Inimesed on wäsinud ja tahawad puhata. Nad wõtawad õhtu-leiba, paluwad Jumalat ja lähewad magama.

Sõtu laul.

Wäsiind olen, hingada
Tahan ma, sest uinun ka.
Taewa isa walwa Sa
Minu üle armuga.

Palwe enne söömist.

Kõikide filmad lootwad, Issand, Sinu peale ja Sa annad neile nende rooga omal ajal.— Amen.

Palwe pärast söömist.

Tänage Issandat, sest Tema on hea ja Tema helbus kestab igaweste; Amen.

Meie Kristiusu õpetuse wiis peatüüffi.

Esimene peatüüff.

Jumala kümneist käsust.

Esimene käsk. Mina olen Issand, sinu Jumal, full ei pea mitte teisi jumalaid olema minu kõrwal.

Wis see on?

Meie peame Jumalat üle kõige asjade kartma, armastama ja Tema peale lootma.

Teine käsk: Sina ei pea Jumala, oma Issanda nime ilma asjata suhu wõtma, sest Issand ei jäta seda mitte nuhtlemata, kes tema nime kurjaste pruugib.

Wis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama et meie tema nime juures ei nea, ei wannu, ei lausu, ei waleta ega peta; waid et meie seda kõige häda sees appi hüüame palume, kiidame ja täname.

Kolmas käsk. Sina pead pühapäewa pühitsema.

Wis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jumala sõna ei põlga; waid et meie seda pühaks peame, heal meelel kuuleme ja õpime.

Neljäs käsk. Sina pead oma isa ja oma ema auustama et sinu käsi hästi käib ja sina kaua elad maa peal.

Wis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma wanemaid ja isandaid ei põlga ega wihasta: waid et meie neid auustame, teenime, nende sõna kuuleme, ja neid armsaks ja kalliks peame.

Wies käsk. Sina ei pea mitte tapma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese ihule ühtegi kahju ega kurja ei tee; waid et meie teda aitame, ja temale head teeme kõige ihu häda sees.

Kuues käsk. Sina ei pea mitte abielu ära rikkuma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie kasi-
naste ja puhtaste elame kõnele ja tegude sees; ja et igauks
peab oma abikaasat armastama ja auustama.

Seitsmes käsk. Sina ei pea mitte warastama.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma
ligimese raha ega wara ei wõta, kawala kauba ega petise
tõõga eneste poole ei kisu; waid et meie tema wara ja pea-
toidust aitame kaswatada ja hoida.

Kahesjas käsk. Sina ei pea mitte ülekohut tunnis-
tama oma ligimese wastu.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma
ligimese peale mitte kawalaste ei waleta, teda mitte ei peta,
keelt ei pekka ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta; waid et
meie tema eest kostame, kõik head temast kõneleme, ja kõik
asjad heaks kääname.

Ühesjas käsk. Sina ei pea mitte himustama oma ligi-
mese koda.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma
ligimese pärandust ehk koda kawaluslega ei püüa, ega õiguse
nimel eneste poole ei kisu; waid et meie teda aitame, et tema
feda enesele wõiks pidada.

Kümnes käsk. Sina ei pea mitte himustama oma ligimese
naist, julaft, ümardajat, weikseid ega muud, mis tema päralt on.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese naist, peret ega weikseid ära ei awatele, ega wägise ei wõta; waid et meie neid manitseme, et nemad paigale jääwad, ja teewad, mis nende kohus on.

Mis ütleb Jumal kõigist neist sinatsist käskudest?

Tema ütleb nõnda: Mina Issand, minu Jumal, olen püha wihaga Jumal, kes wanemate patud nuhtleb laste kätte kolmandast ja neljandast põlwest saadik, kes mind wihkawad. Aga neile, kes mind armastawad, ja minu käsud peawad, teen mina head tuhandest põlwest saadik.

Mis see on?

Jumal ahwardab nuhelda kõiki, kes needsinatsed käsud üle astuwad; seepärast peame meie Tema wiha kartma ja ei mitte nende sinaste käskude wastu tegema. Aga Tema tõutab armu ja kõik head kõikidele, kes need käsud peawad, seepärast peame meie Tema ka armastama, Tema peale lootma ja heameelega Tema käsku mööda tegema.

Teine peatükk.

Bühast Kristinust

Esimene õpetus.

Loomisest. Mina usun Jumala Issa, kõige wägewama taewa ja maa Looja sisse.

Teine õpetus.

Ara lunastamisest. Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainu poja, meie Issanda sisse, kes on saadud Bühast waimust, ilmale toodud neitsist Mariast, kannatanud Pontsiuse

Pilatuse all, risti löödud, surmud ja mahamaetud, — alla läinud pörguhauda, kolmandamal päeval jälle ülestõusnud surnuist, üles läinud taewa, istub Jumala, oma kõige wägema Isa paremal käel, sealt tema tuleb kohut mõistma elawate ja surmude peale.

Kolmas õpetus.

Pühitsemisest. Mina usun Püha waimu sisse, üht püha risti kogudust, pühade oja saamist, patude andeks andmist, liha ülestõusmist ja igawest elu.

Kolmas peatükk.

Pühast Meie=Isa palwest.

Meie Isa, kes Sa oled taewas, pühitse tud saagu Sinu nimi, tulgu meile Sinu riik, Sinu tahtmine sündigu, kui taewas, nõnda ka maapeal, meie iga päewast leiba anna meile tänapäew, ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele, ja ära saada meid mitte kiufatuse sisse, waid peasta meid ära kurjast; sest Sinu päralt on riik, ja wägi ja auu igaweste, Amen.

Neljas peatükk.

Pühast ristimisest.

Mis on ristimine?

Ristimine ei ole mitte paljas wesi, waid niisugune wesi, mis Jumala käsus on seatud ja Jumala sõnaga ühte pandud.

Mis Jumala sõna see on?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Matteuse raamatu wiimses peatükis: Minge ja õpetage kõik rahwast ja ristige neid Jumala Isa ja Poja ja Püha waimu nimel.

Wiies peatüff.

Pühast altari sakramentist.

Mis on altari sakrament?

See on meie Issanda Jeesuse Kristuse tõsine ihu ja veri, leiva ja wiina all meile ristirahwale süüa ja juua Kristusest enesest seatud.

Kus on see kirjutatud?

Mõnda kirjutawad pühad ewangelistid Mateus, Markus, Lukas ja püha Paulus: Meie Issand Jeesus Kristus sell õõsel kui teda ära anti, wõttis leiva, tänas, murdis ja andis oma jüngritele, ja ütles: wõtke, söõge see on minu ihu, mis teie eest antakse, seda tehke minu mälestuseks.

Selsamal kombel wõttis tema ka karika pärast õõhtu söõma-
aega, tänas ja andis oma jüngritele ja ütles: wõtke, jooge kõik sealt seest, seefinane karikas on uus seadus minu were sees, mis teie ja mitmete eest ära walatakse pattude andeks andmiseks, seda tehke, nii mitu korda sest joote, minu mälestuseks.

Wõerad tähed.

Z z *Z z* (tset) räägitakse wälja kui tš. Zion (Tšion) Zeitung (Tšeitung).

C c *C c* — räägitakse wälja nagu pehme k: Carl (Karl) Columbus (Kolumbus); aga e, i ä ja ö ees kui z (tš); Celsius (Tšelsius) Sicilia (Sitšilia) Cäsar (Tšäsar).

Ch ch *Ch ch* (tše-ha) räägitakse kui kahelordne h (hh): koch (kohh) aga sõna hakatuses nagu k; Christian (Kristian) Chaldea (Kaldea).

F f *F f* (ehw) räägitakse nagu wh: Ferdinand (Wherdinand) Franz (Whranz).

V v *V v* (fau) räägitakse wälja kui kõwa w. Viktor (Wwiftor) Besuw (Wwesuw)

Q q *Q q* (ku) räägitakse wälja nagu kw. Quarta (kwarta).

X x *X x* (iks) räägitakse nagu ks: Alexander (Aleksander) Felix (Feliks)

Y y *Y y* (üpsilon) seisab ü ja i wahel; Syrka (Sürka) York (Jort) Meyer (Meijer).

Ladina keele tähed

a b c ch d e f g h i j k l m n

a b c ch d e f g h i j k l m n

o p q r s s t u w v x y z ä õ ö ü

o p q r s t u w v x y z ä õ ö ü

A B C Ch D E F G H J K L

A B C Ch D E F G H J K L

M N O P Q R S T U V W X

M N O P Q R S T U V W X

Y Z Ä Ö Ü

Y Z Ä Ö Ü

Kaks poissi aias.

Mõisa aias nägin ma täna kaks poissi. Suurem seisis ühe ilusa lillepeenra ees, korjas hoolega ilusaid kannikesi ja köitis nad kena kimpu; väiksem istus tema kõrwal maapeal, hoidis üht väikest kirju kutsikakest rüpes, silistas teda, waatas wahel suurema poisi töö peale, ehk tõmmas kallist lille lõhna ninasse. Päikene paistis heledaste, tuule õhk oli soe ja selge, ning suure rõõmuga nägin ma mesilasi ühest õiest teise lendawat ja kuulsin weel kaua lindusid puuladwas laulwat.—

Virja märgid.

, koma, lühifene finnipidamise märk; — ; semikolon, pitkem finnipidamise märk; — : kolon, näituse märk; — . punkt, lõpemärk; — ? küsimise märk; — ! õhkamise märk; — „“ jutumärgid; — (—) [—] klammerid, sulgumise märk; — — mõtlemise märk; — = ühendamise märk; — ∴ kordamise märk; — ✱ * tähendamise märk; — § paragrahw ehk jau märk.

Arvu-tähed ehk numbrid.

							
1	2	3	4	5	6	7	8
üks	kaks	kolm	neli	viis	kuus	seitse	kahetja

	
üheksa	kümme

1	11	21	31	41	51	61	71	81	91
2	12	22	32	42	52	62	72	82	92
3	13	23	33	43	53	63	73	83	93
4	14	24	34	44	54	64	74	84	94
5	15	25	35	45	55	65	75	85	95
6	16	26	36	46	56	66	76	86	96
7	17	27	37	47	57	67	77	87	97
8	18	28	38	48	58	68	78	88	98
9	19	29	39	49	59	69	79	89	99
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Rooma ehk Ladina numbrid.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXX			
13	14	15	16	17	18	19	20	30			
	XL	L	LX	LXX	LXXX	XC	C				
	40	50	60	70	80	90	100				

Rehkendamise märgid.

+ (plus) on kokku arvamise märk; 2 + 3 tähendab 2 ja 3.

— (miinus) on mahaarvamise märk; 8 — 3 tähendab 8-st võtta ära 3.

× on kasmutamise märk; 4 × 2 tähendab 4 kord 2.

: on jagamise märk; 4 : 2 tähendab 4 jaga ära 2-le.

= on võrdlemise märk; 9 : 3 = 3 tähendab: 9 jaga ära 3-le on 3.

Wenkelee tähed

A a	<i>Aa</i>	a	T t	<i>Tt</i>	t
Б б	<i>Bb</i>	b	У у	<i>Uy</i>	u
В в	<i>Vv</i>	w	Ф ф	<i>Ff</i>	wh
Г г	<i>Gg</i>	g	Х х	<i>Hx</i>	hh
Д д	<i>Dgd</i>	d	Ц ц	<i>Uc</i>	ts
Е е	<i>Ee</i>	e	Ч ч	<i>Ch</i>	tsh
Ж ж	<i>Mje</i>	sch	Ш ш	<i>Mu</i>	sch
З з	<i>Zzz</i>	ī	Щ щ	<i>Mu</i>	schtsch
И и	<i>Uu</i>	i	Ъ ъ	o	jerr
І і	<i>Ii</i>	i	Ы ы	oi	di
К к	<i>Kk</i>	f	Ь ь	o	jeer
Л л	<i>Ll</i>	l	Ѣ ѣ	io	je
М м	<i>Mm</i>	m	Э э	<i>Dz</i>	e
Н н	<i>Nn</i>	n	Ю ю	<i>Njo</i>	ju
О о	<i>Oo</i>	o	Я я	<i>Jj</i>	ja
П п	<i>Pn</i>	p	Ө ө	<i>Oo</i>	wh
Р р	<i>Rr</i>	r	V v	<i>Vv</i>	i
С с	<i>Cc</i>	ij	Й й	<i>ij</i>	i

Wene keeli arwu sõnad

1 одинъ	15 пятнадцать
2 два	16 шестнадцать
3 три	17 семнадцать
4 четыре	18 восемнадцать
5 пять	19 девятнадцать
6 шесть	20 двадцать
7 семь	30 тридцать
8 восемь	40 сорокъ
9 девять	50 пятьдесятъ
10 десять	60 шестьдесятъ
11 одиннадцать	70 семьдесятъ
12 двѣнадцать	80 восемьдесятъ
13 тринадцать	90 девяносто
14 четырнадцать	100 сто

Kirjutamise harjutused.

<i>Uu</i>	<i>Uuur</i>	<i>Uba</i>	<i>Udu</i>
<i>Ww</i>	<i>Wutt</i>	<i>Waew</i>	<i>Wäraw</i>
<i>Oo</i>	<i>Onu</i>	<i>Org</i>	<i>Olga</i>
<i>Tt</i>	<i>Tuul</i>	<i>Tamm</i>	<i>Tartu</i>
<i>Pp</i>	<i>Pink</i>	<i>Pada</i>	<i>Pips</i>
<i>Rr</i>	<i>Raud</i>	<i>Roop</i>	<i>Rohi</i>
<i>Bb</i>	<i>Berlin</i>	<i>Basel</i>	<i>Bruno</i>

S s	Surm	Soo	Saulus
L l	Lamp	Luts	Lammas
J j	Jlm	Jaht	Järw
K k	Kala	Kärbes	Kuuba
H h	Hurt	Hark	Hunt
A a	Aeg	Aer	Aadam
M m	Mutt	Moos	Murelane
N n	Nöel	Nööp	Neewa
E e	Eha	Eescl	Europa
D d	Dawid	Düüna	Donau
G g	Gloobus	Grotesk	Gustaw

Auusta halli pead, kumarda kulu pead.

Tehke head neile, kes teile kurja teewad.

Ei fa jõua midagi, kui Jumal ei aita.

üfs-ford üfs.

1 ford 1 on 1	1 ford 2 on 2	1 ford 3 on 3
2 × 1 = 2	2 × 2 = 4	2 × 3 = 6
3 × 1 = 3	3 × 2 = 6	3 × 3 = 9
4 × 1 = 4	4 × 2 = 8	4 × 3 = 12
5 × 1 = 5	5 × 2 = 10	5 × 3 = 15
6 × 1 = 6	6 × 2 = 12	6 × 3 = 18
7 × 1 = 7	7 × 2 = 14	7 × 3 = 21
8 × 1 = 8	8 × 2 = 16	8 × 3 = 24
9 × 1 = 9	9 × 2 = 18	9 × 3 = 27
10 × 1 = 10	10 × 2 = 20	10 × 3 = 30

1 ford 4 on 4	1 ford 5 on 5	1 ford 6 on 6
2 × 4 = 8	2 × 5 = 10	2 × 6 = 12
3 × 4 = 12	3 × 5 = 15	3 × 6 = 18
4 × 4 = 16	4 × 5 = 20	4 × 6 = 24
5 × 4 = 20	5 × 5 = 25	5 × 6 = 30
6 × 4 = 24	6 × 5 = 30	6 × 6 = 36
7 × 4 = 28	7 × 5 = 35	7 × 6 = 42
8 × 4 = 32	8 × 5 = 40	8 × 6 = 48
9 × 4 = 36	9 × 5 = 45	9 × 6 = 54
10 × 4 = 40	10 × 5 = 50	10 × 6 = 60

1 ford 7 on 7	1 ford 8 on 8	1 ford 9 on 9
2 × 7 = 14	2 × 8 = 16	2 × 9 = 18
3 × 7 = 21	3 × 8 = 24	3 × 9 = 27
4 × 7 = 28	4 × 8 = 32	4 × 9 = 36
5 × 7 = 35	5 × 8 = 40	5 × 9 = 45
6 × 7 = 42	6 × 8 = 48	6 × 9 = 54
7 × 7 = 49	7 × 8 = 56	7 × 9 = 63
8 × 7 = 56	8 × 8 = 64	8 × 9 = 72
9 × 7 = 63	9 × 8 = 72	9 × 9 = 81
10 × 7 = 70	10 × 8 = 80	10 × 9 = 90

10 ford 10 on 100, 10 ford 100 on 1000.

Kind 10 kop.